

Voordracht van Susan van Kempen:

De Antroposofische Vereniging als woning voor Antroposofia

18 november 2023 in Antropia, Driebergen

In de drieslag van Vieren, Bezinnen, Verdiepen is de rode draad van vandaag Bezinnen. Bezinnen vraagt om stil te staan, om naar binnen te keren. Zó stilstaan dat er in ons de impuls van de Kerstbijeenkoms wordt gewekt, die dan dóór ons heen in de wereld vernieuwend werkzaam wil worden.

Rudolf Steiner sprak pas aan het eind van zijn leven over haar. Hij deed dat in 1923, dat misschien wel het zwaarste jaar uit zijn leven was, bij de oprichting van de Antroposofische Vereniging in Nederland. Daar zegt hij dat de antroposofie op een diepere, esoterische laag niet alleen een geestelijke leer is, maar een levend wezen uit de geestelijke wereld. Op de Kerstbijeenkoms, bij de grondsteenlegging, richt hij zich rechtstreeks tot haar en noemt hij haar twee keer bij naam: Antroposofia. Opmerkelijk is, dat hij daarmee twee opgaven verbindt, die hij al eerder in 1923 tot de levensvoorwaarden rekende voor de ontwikkeling van de Antroposofie op aarde.

De eerste opgave is gericht aan ieder individueel lid, dat is: Antroposofia onvoorwaardelijk opnemen in ons hart zodat zij daar kan leven. Ons hart als levensvoorwaarde voor een geestelijk wezen om op aarde werkzaam te kunnen zijn!

Als wij dat doen, bereiden we een fundamentele stap van de Kerstbijeenkoms voor: het neerlaten van de grondsteen in ons hart.

De tweede opgave is een sociale opgave, namelijk voor Antroposofia een ware vereniging van mensen zijn. Dat wil zeggen dat wij vanuit de krachten van onze tijd, de krachten van de bewustzijns-ziel en door de antroposofie, door hoe de antroposofie in ons werkzaam is, een sociale omhulling voor haar vormen, een woning voor haar bouwen. Zij heeft ons, als een mensengemeenschap nodig om haar doelen voor de mensheidsontwikkeling te kunnen realiseren.

Maar om Antroposofia in ons hart toe te laten, om voor haar een woning te bouwen is het nodig dat wij haar leren kennen en dat wij weten dat haar opdracht een onderdeel uitmaakt van de opdracht van de aarde en de mensheidsontwikkeling:

een planeet of een kosmos van liefde worden.

Is er dan geen liefde in de geestelijke wereld?

Zeker wel, daar is overstromende liefde. Maar er is geen vrijheid. Dat moeten we leren: Uit vrijheid liefde schenken.

Om dat te kunnen maakt de mensheid een ontwikkeling door, waarbij de mensen op eigen benen leren staan om zich deze vrijheid eigen te maken. Dat betekent zelfstandig te leren denken. Vrijheid, of vrij-zijn betekent dat wij door eigen inzicht voor iets kunnen kiezen of tussen uitersten een midden vinden, zoals tussen goed en kwaad.

Voor deze enorme opdracht van de mensheidsontwikkeling is er in de geestelijke wereld een "wereldplan". Wij zouden dat kunnen vergelijken met ons levensplan dat wij, elke keer als wij

geboren worden meebrengen als een soort reisplan, dat ook het doel van ons leven bevat. Dit levensplan hebben we in de geestelijke wereld voorbereid en de drager van dit levensplan is ons hoger wezen, onze eigen engel.

In de geestelijke wereld draagt de Heilige Sofia, of De wijsheid die in alle dingen heerst, het wereldplan.

Als drager van het wereldplan, beschikt zij over het gezamenlijke hiërarchische bewustzijn van de tweede en de derde hiërarchie, verbonden met de triniteit, die wij in de drie strofen van de Grondsteenspreuk vinden als de Vader-God, Het Christuswezen en de wereldgedachten van de Geest of de Heilige Geest. We zouden haar kunnen zien als het bewustzijn van een gemeenschap van geestelijke wezens.

Het is Sofia's opdracht om zowel dit wereldplan te beheren als tussen de geestelijke wezens in gesprek te brengen om zo de mensheid te impulseren in zijn ontwikkeling.

Zo'n hoog geestelijk wezen als Sofia kan niet rechtstreeks op aarde verschijnen, zoals bijv. de aartsengel Gabriel aan Maria; dat zou ons verpletteren. Daarom scheidt Sofia voor de verwerkelijking van het wereldplan tussen zichzelf en de mensen een bemiddelend wezen, een bovenzinnelijke mens. Dit wezen maakt, net als wij, de menselijke ontwikkelingsfasen door. Zij heeft alleen een ander ontwikkelingsritme. Zij verschijnt in de derde cultuurperiode als de mensheid begint aan zijn ziele-ontwikkeling.

Vanuit het geestherinneren schets ik een summier en samenvattend beeld in de tijd van dit bovenzinnelijk mensenwezen:

In de tijd van het Oude Testament, waar de mens als het ware nog aan de hand van de ingewijden en profeten zijn gewaarwordingsziel begint te ontwikkelen, verschijnt zij als Theosofia, wijsheid van God.

In de tweede strofe vinden we het Christuswezen, de tijd van het Nieuwe Testament of de 4^e cultuurperiode, ontwikkelt de mensheid zijn verstands- gemoedsziel. Hier verschijnt zij als Filosofia, liefde voor de wijsheid. Denk aan de Griekse filosofen die de eerste stappen zetten op het pad van het zelfstandig leren denken.

Ook vindt in deze cultuurperiode de grootste gebeurtenis van de mensheid plaats: het mysterie van Golgotha en de opstanding van Christus. Zij heeft een bijzondere verbinding met Hem omdat zij rechtstreeks van Christus, haar IK ontvangt.

Onze tijd, de 5^e cultuurperiode is verbonden met de heilige geest. Wij zijn in de fase gekomen waarin wij onze bewustzijnsziel ontwikkelen. Nu verschijnt zij als Antroposofia, de wijsheid van de mens. Het is de wijsheid over het menszijn, over onze ontwikkeling en het doel waar we ons naartoe bewegen. Het is wijsheid ook over De Mens, met hoofdletters, waarmee Christus wordt bedoeld. Antroposofia wordt ook wel de Wijsheid of de Sofia van Christus genoemd.

Antroposofia is een onmisbare schakel tussen Sofia en de mens om het wereldplan op aarde te verwezenlijken. Hierbij gaat het in het bijzonder om de denk- en bewustzijnsontwikkeling van de mens. Dat is immers de voorwaarde voor de mens om een vrij mens te worden. En in het denken zijn wij met alle mensen, met de hele mensheid verbonden.

Hiermee is een summier beeld in de tijd geschetst, waarin deze bovenzinnelijke mens verschijnt als Theosofia, Filosofia en Antroposofia om de mens te begeleiden in zijn denk- en bewustzijns-ontwikkeling.

In onze tijd verschijnt zij als Antroposofia.

Vanaf dat Rudolf Steiner in 1902 als mensheidsleraar begint te werken is Antroposofia met hem verbonden. Zij is het wezen dat achter de geesteswetenschap staat. De geesteswetenschap, de antroposofie is haar innerlijke wezen.

En tot aan de Kerstbijeenkomst zijn dat precies drie zevenjaarsperioden. In deze tijd brengt Rudolf Steiner de Antroposofie op aarde.

Laten we even naar deze drie fasen kijken en vanuit haar, Antroposofia belichten:

In de eerste fase van 1902-1909/ 1910 werkt hij aan de kennis en schenkt hij de mensheid vooral het geestesgoed van de antroposofie. In deze tijd horen we nog niets over haar. Je zou kunnen zeggen dat zij nog voor hem slaapt, niet als inhoud, maar wel als geestelijk wezen.

In de tweede fase van 1909-1916 werkt hij aan het zielegebied van de antroposofie in kunst en religie. De euritmie en de mysteriedrama's ontstaan. En dankzij zijn voordrachten over de evangeliën krijgen wij toegang tot het mysterie van Golgotha en de opstanding van het Christuswezen. Tegen de achtergrond van de eerste wereld oorlog wordt aan de bouw van het Goetheanum gewerkt. Rudolf Steiner verenigt de mensen, in het bijzonder de medewerkers aan de bouw van het Goetheanum, waar de oorlog verdeelt. Waar de oorlog de mensen letterlijk en figuurlijk scheidt, letterlijk en figuurlijk verhongert, verbindt Rudolf Steiner en zijn voordrachten zijn voedsel. Je zou kunnen zeggen dat hij niet alleen aan het Goetheanum bouwt, maar ook bouwt aan de ziel van de vereniging.

Nu horen we zo nu en dan over Antroposofia wanneer hij spreekt over de antroposofie als een levend wezen. Maar nog zonder haar verder te duiden. En je krijgt het gevoel dat zij als het ware uit de periferie voor Rudolf Steiner tevoorschijn komt.

In de derde fase van 1916 tot 1923 treedt de antroposofie in de werkgebieden naar buiten. Daar werken mensengemeenschappen samen aan een gemeenschappelijk ideaal waarin zij de antroposofie door de werkgebieden de wereld in dragen.

Rudolf Steiner spreekt in toenemende mate over de geestelijke achtergronden van het sociale, over de kernpunten van de sociale vraagstukken.

Wanneer de driedigtheid van de mens in 1917 als een gerijpt inzicht voor hem staat is dat is een belangrijk moment voor Antroposofia, zij draagt immers als een bovenzinnelijke mens deze driedigtheid in haar eigen wezen.

Nu kan zij vanaf 1918 geleidelijk aan samenvallen met wat Rudolf Steiner op aarde als Antroposofie heeft gerealiseerd.

Met de Kerstbijeenkomst komt zij dan volledig tot verschijning. Rudolf Steiner noemt haar bij haar naam en verbindt haar met een individuele en sociale opdracht.

In deze drie perioden zien we voor de 2^e keer vanuit de periferie tevoorschijn komen, nu langs de weg van denken, voelen, en in het willen.

Tussen 1918 en 1923 liggen bijzonder moeilijke jaren. Deze na-oorlogse tijd is vooral in Duitsland moeilijk, waardoor een grote toestroom van mensen Rudolfs voordrachten zoekt, als hoop voor de toekomst. Ook met het ontstaan van de werkgebieden die in de cultuur omvormend beginnen te werken, de sociale hervorming door de driegeliding, neemt de kracht van de tegenmachten toe. Antroposofie – dat is nog tot daaraan toe, maar de cultuur omvormen en de toestroom van zoveel mensen, dat gaat te ver. Dat zette de

vernietigingswil van de tegenmachten in gang. En daar moest Rudolf Steiner de hulp van de antroposofen ontberen. Haatartikelen, rellen, laster en aanvallen konden zoals hij dat zelf noemde door de ahrimanische gaten in de vereniging, hun vernietigende werk doen, met als dieptepunt de brand van het Goetheanum. We kunnen ons bezinnend afvragen: Wat lieten de antroposofen dan achterwege?

Aangrijpend is de foto van het betonnen fundament in besneeuwd landschap, dat door roet, as en verkoolde resten gehavend en geschonden is. Een kleine, in het zwart geklede figuur staat bewegingloos aan de rand van het fundament. Enkele uren later staat hij, zoals afgesproken voor de verzamelde menigte om zijn voordracht te houden. Toen ik dat de eerste keer las, was ik diep geraakt.

In dit beeld spreekt voor mij dat Rudolf Steiner zich niet laat weerhouden door de tegenmachten, hoe vernietigend hun aanval ook is. Natuurlijk spreekt hij over het verlies, de oorzaken en de pijn, hij neemt tegelijkertijd de situatie zoals deze is en zet vandaar uit zijn werk onverminderd voort.

Ook zijn strijd met de tegenmachten gaat op geestelijk vlak compromisloos en onverminderd verder, al tekenen de gebeurtenissen zich in zijn lichaam op dramatische wijze af. Het heeft een diepe indruk in mij achtergelaten en in mij het streven gewekt om, zonder mijn idealen los te laten, te proberen om te werken vanuit de situatie waar we zijn. Omdat R Steiner heeft laten zien dat er toch steeds omvormend aan de toekomst gewerkt kan worden.

Ook deze beelden kunnen we bezinnend in ons op nemen en ons wekken.

Mensen die Rudolf Steiner zeer na stonden maakten mee hoe zwaar deze tijd tussen de brand en de Kerstbijeenkomst voor hem was. Terwijl hij twijfelde of hij nog door moest gaan met de Vereniging, werkte hij tegelijkertijd toch door. Dat blijkt uit zijn aanmoediging om landelijke verenigingen op te zetten, de reizen die hij daarvoor maakte en uit de vele voordrachten die steeds nog plaatsvonden. Het jaar waarin hij volkomen onverwacht besluit tot de Kerstbijeenkomst.

In dat bijzonder zware jaar maakt Rudolf Steiner op drie momenten Antroposofia als een levend wezen zichtbaar en laat hij zien hoe wij ons tot haar kunnen verhouden:

Het eerste moment is op 17 juni 1923, in Dornach. Daar vindt een voordrachtcyclus plaats over de verhouding van de *antroposofische beweging* tot de *Antroposofische Vereniging*. In de laatste voordracht (u vindt deze voordracht vertaald in 'De antroposofische beweging I, ontstaansgeschiedenis) wijst hij op Antroposofia als een levend wezen en zegt daar dat zij als een onzichtbare mens rondgaat tussen zichtbare mensen. "Een onzichtbare mens, aan wie wij de grootst mogelijke verantwoording schuldig zijn". En dan zegt hij HOE we dat zouden kunnen doen: door haar te BEVRAGEN, dat wil zeggen: bij de verschillende handelingen in ons leven aan haar vragen wat zij ervan zegt!

Daarvoor moeten wij innerlijk ruimte maken, ons in meditatie terugtrekken om haar onze voor-nemens, onze vragen voor te leggen. Daarmee komen we in de stemming van Bezinning en voor het voorleggen van onze vragen of onze daden een werkelijke ZELFbezinning.

Hoe belangrijk is dat toch dat wij VRAGEN!

Werkt dat ook niet zo, zoals wij hier zitten, ten opzichte van elkaar?

Waar we door een oordeel, of door ons eigen gekwetst zijn blijven steken in het verleden, nodigen we door een vraag, of deze nu een vraag om verheldering is, vanuit interesse in de

ander, of een vraag – op momenten van stagnatie – om de ander beter te begrijpen, de toekomst juist uit.

Met onze vragen nodigen wij haar uit om zich met ons te verbinden. Zodat er een wisselwerking kan ontstaan.

Het tweede moment waarop Rudolf Steiner haar zichtbaar maakt is 18 november bij de oprichting van de Antroposofische Vereniging in Nederland. Nu noemt hij haar “Ons Ware Wezen”.

Ook nu vertelt hij HOE: zij klopt op de deur van ons hart en vraagt ons: “Laat mij binnen want ik ben jou Zelf, ik ben je ware mensenwezen”. Zo nabij komt zij ons, dat zij op de deur van ons hart klopt! Het is een indrukwekkend beeld.

In juni is Antroposofia in juni nog in de periferie, is dat vergelijkbaar met Theosofia, toen zij nog dicht bij God was en met de eerste periode van Rudolf Steiners werkzaamheid.

Net zoals de mensen in 1923 worden we opgeroepen om ons, vanuit onze innerlijke verantwoordelijkheid met haar te verbinden. Met onze vragen zetten wij zelf de eerste stap en nodigen we haar uit.

Daarvoor moeten we ruimte maken. Het is zoets als degene leren kennen voor wie je een huis bouwt, en ruimte schept, zoals je bijvoorbeeld een bouwkveld zoekt.

Zo schept Rudolf Steiner zelf in deze periode concreet een ruimte met het Goetheanum en bouwt hij aan de ziele-ontwikkeling van de antroposofie.

Wij merken dat zij dichterbij komt. Zo dichtbij dat zij bij ons aan klopt en vraagt om binnen gelaten te worden. Daarbij maakt zij zichzelf kenbaar met de woorden: “Ik ben jouw ZELF, ik ben je ware mensenwezen”.

Als bovenzinnelijk mensenwezen, is zij in de geestelijke wereld vertrouwd met ons ware menszijn, met dat deel van ons dat niet meegaat in onze aardse omhulling als wij worden geboren, maar wel vanuit de geestelijke wereld met ons is verbonden. Het is ons hoogste ideaalbeeld en wij hebben de potentie om eens in de toekomst dit ideaalbeeld te verwezenlijken. Met deze toekomst is Antroposofia verbonden. In de tweede stap geven wij haar de mogelijkheid om dit ideaalbeeld in ons hart te wekken.

Het derde moment waarop Rudolf Steiner haar zichtbaar maakt, is bij de Grondsteenlegging zelf. Nu wordt er van ons gevraagd om haar binnen te laten en ons hart met haar te doorleven.

Maar voor dat we daar nader naar kijken staan we stil bij de eerste dag van de Kerstbijeenkoms, waar de oprichting van de nieuwe vereniging zorgvuldig wordt voorbereid: Daar vinden drie gebeurtenissen plaats die nodig zijn om de oprichting van de nieuwe Algemene Antroposofische Vereniging, die Antroposofia's woning zal worden, mogelijk te maken.

Als eerste vraagt Rudolf Steiner om de betekenis van de antroposofische beweging, die de geestelijke, bovenzinnelijke stroom van de antroposofie is, in ons hart in te schrijven. Hij zegt: “Deze bovenzinnelijke stroom zou elke individuele ziel willen verbinden met al het menselijke in de geestelijke wereld.” Hierin is Antroposofia, mét alle andere menselijke wezens in de geestelijke wereld ongenoemd aanwezig. Denk aan de Nathanische ziel, de ingewijden, de

Bodhisatva's, de gestorvenen, onze hogere wezens, ook het wereldplan van Sofia, maar vooral ook Christus als "De Mens.

Dan beschrijft Rudolf Steiner wat voor proces hij doormaakte in de tijd die voorafging aan de Kerstbijeenkomst: hoe voor hem duidelijk werd dat het alleen mogelijk is om de antroposofische beweging als de bovenzinnelijke, esoterische stroom verder in de Antroposofische Vereniging binnen te leiden door het voorzitterschap van de Vereniging op zich te nemen en zó beiden met elkaar te verbinden. Dat een ingewijde een dergelijke aardse taak op zich neemt is een groot offer en daarmee verbindt Rudolf Steiner zich onverbrekkelijk met het karma van de Antroposofische Vereniging. Dat wil zeggen met de gevolgen van wat wij als Vereniging wel of niet tot stand brengen. Daar heeft ieder van ons, in diepste zin, mee te maken.

Het tweede is de oprichting van het esoterische bestuur.

En als derde leest Rudolf Steiner de 15 statuten voor die hij beschouwt als de sociale leefregels van de nieuw op te richten Vereniging.

Met het voorzitterschap is Rudolf Steiner, net als Antroposofia een verbindende schakel geworden tussen de geestelijke en aardse wereld. Zou deze schakel verdwijnen, omdat de antroposofie in de werkgebieden, in haar toepassingen of in de Vereniging van Rudolf Steiner losgemaakt wordt dan raakt de antroposofie los van haar geestelijke bron en wordt zij materialistisch.

We komen bij de grondsteenlegging zelf:

Wanneer Rudolf Steiner begint met de woorden "O Mens ken uzelf" verbindt hij deze oproep met de driedigheids van de mens, die in de eerste drie strofen klinken:

Je leeft in de ledematen, je leeft in de hart-longenslag, je leeft in het rustende hoofd.

De zelfkennis wordt verbonden met de driedigheids, waardoor de nieuwe oproep tot zelfkennis wordt: Mens ken uzelf in denken, voelen en willen.

Pas als de drie microkosmische strofen met deze driedigheids van de mens en met de drie oefeningen hebben geklonken, noemt hij Antroposofia.

Je krijgt het gevoel dat de oproep tot zelfkennis in samenhang met de driedigheids én de drie oefeningen: geestherinneren, geestbezinnen, geestesschouwen de toegang vormen om ons hart met Antroposofia te doorleven.

Zo komen we op de Kerstbijeenkomst bij de derde stap, waarin wij Antroposofia binnenlaten in ons hart, waardoor wij dan, als vierde en nieuwe stap, de dodekaedrische liefdesgrondsteen in ons hart kunnen neerlaten.

In de vierde strofe, die bij de grondsteenlegging niet het slot, maar het midden vormt, (we gaan dat straks zien in de eurithmie) klinkt het WIJ en worden de mensheids-stromen van herders en koningen met elkaar verbonden.

Als daarna aan het eind van de drie strofen klinkt: MOGEN MENSEN HET HOREN, verschijnt Antroposofia opnieuw. We horen: 'Dan zult u hier voor Antroposofia een ware vereniging van mensen oprichten en zal de geest die straalt om de dodekaedrische liefdessteen uitgedragen worden in de wereld'. Dat is de opdracht voor de toekomst!

De sociale opgave, die de moeilijkste van de twee is, die is: voor Antroposofia een ware vereniging van mensen zijn. Nu gaat het erom dat wij vanuit de krachten van de bewustzijns-ziel en door de antroposofie, door hoe de antroposofie in ons werkzaam is, een sociale omhulling voor haar vormen, een woning voor haar bouwen. Zij heeft ons, als een

mensengemeenschap, nodig om haar doelen voor de mensheidsontwikkeling te kunnen realiseren. Dan kan zij door, voor en met ons werken. En dan stralen wij uit.

Als derde van de oefeningen, kijken we nog vanuit het Geestschauwen naar Antroposofia. Geestschauwen wijst naar de toekomst, die telkens in het nu begint.

We grijpen nog even terug op iets uit het begin: Antroposofie maakt als bovenzinnelijke mens dezelfde ontwikkelingsfasen door die wij als mensheid en in elke incarnatie door moeten maken. Maar haar ontwikkelingsfasen lopen niet in hetzelfde ritme als onze fasen. Terwijl wij nu onze bewustzijnsziel ontwikkelen, is zij een stap verder en ontwikkelt het geestzief. Het is het wezensdeel waarmee we leren geestschauwen, door een nieuwe, zelf verworven helderziendheid die door de Christus-kracht in ons wordt gedragen.

Voor het ontwikkelen van het geestzief is het nodig dat wij ons astrale lichaam, ons denken, voelen en willen reinigen. Als een mens dat bereikt, zou je kunnen zeggen dat deze mens een afdruk van het Sofia wezen ontvangt, denk bijvoorbeeld aan Maria uit de evangeliën. Zij wordt tot Maria-Sofia.

Met dit geestzief is ook de broederschap verbonden. Dat wordt beleefbaar in het beeld van de kring: we staan naast elkaar, niet tegenover elkaar, al is er wel een tegenover, elk mens zoals hij tot op dat moment geworden is. Niet als tegenstellingen, maar als kwaliteiten die voor het gezamenlijke werk worden ingezet. Daar kan zich een geestelijke wezen mee verbinden die met de kring in wisselwerking treedt, waardoor het werken voor de wereld vruchtbaar wordt.

En wanneer ieder, na het gezamenlijke werk – wat dat ook maar is - zich omdraait, in de rug gesteund, kan de substantie die is ontstaan de wereld ingaan.

Nu zegt Rudolf Steiner dat het geestzief, Antroposofia en de bewustzijnsziel, Wij, bij elkaar horen. Als twee wezensdelen waaraan we gelijktijdig werken. We kunnen dus Nu al beginnen met het omvormen van ons ons denken, voelen en willen, terwijl Antroposofia in ons hart de bewustzijnsziel en het geestzief met elkaar verbindt. Daar begint ons denken met het hart.

In het vierde deel van de Grondsteenspreuk het “WIJ”:

Das gut werde – *worde* staat er, een proces dat in het nu begint en uitstraalt naar de toekomst, een proces dat nooit zou mogen ophouden!-

Dat goed worde, wat wij vanuit onze harten oprichten.

“Gründen” staat er in het Duits. Maar dat kunnen we ook vertalen met bouwen: vanuit onze harten een woning voor Antroposofia bouwen. Daar zijn wij de bouwers aan een mensengemeenschap die willen bijdragen aan het doel van de mensheid: vanuit vrijheid liefde ontwikkelen en liefde schenken.

Daartoe leggen we de grondsteen in ons hart waar hij de basis vormt voor een nieuwe mensengemeenschap. Waarin Antroposofia kan wonen.

Onze wereldwijde vereniging is bewegelijk van samenstelling, ze ontstaat en vergaat, al naar gelang wie er deel van haar uit maken en op welke manier we er deel van zijn.

Ontstaan en vergaan kennen we van de plantenwereld, de etherwereld. Dit bouwwerk voor Antroposofia heeft dus een etherische, levend karakter. En het fundament waarop dit gebouw ontstaat, de bovenzinnelijke dodekaedrische liefdessteen, is het onvergankelijke, esoterische fundament.

Dit bouwwerk ontstaat uit het werk van de vele kleine en grote kringen of groepen waar in wisselwerking met de geestelijke wereld aan de toekomst wordt gewerkt.

Ook Antroposofia is beweeglijk, zoals zij rond gaat tussen mensen. Zich ontwikkelt in de wisselwerking met ons. Als ze bevraagd wordt kan zij naderbij komen, op onze deur kloppen om in ons hart vooral een thuis te vinden.

Op weg naar de Kerstconferentie wordt deze weg steeds concreter, maar ook verfijnder, met als hoogtepunt: het neerlaten van de Grondsteen in ons hart.

Al onze individuele grondstenen vinden hun aansluiting bij de bovenzinnelijke grondsteen als het onvergankelijke fundament voor het etherische huis dat wij voor haar bouwen.

En waar bouwen we mee?

Met de bouwsubstantie die ontstaat uit het al het werk dat individuele mensen samenwerkend in alle kringen of groepen van de vereniging tot stand brengen.

Ieder van ons kan bouwsubstantie aandragen door zijn of haar bijdrage in het samenwerken met anderen, en in de wisselwerking met de geestelijke wereld.

En door de warmte van ons samenwerken, net zoals zaad alleen door warmte kan ontkiemen, ontstaan uit de bouwsubstantie deze bouwstenen.

De titel van deze bijdrage was “De Antroposofische Vereniging als woning voor Antroposofia”. Een titel zonder werkwoord.

Maar het gaat om het werk!

Ik wil graag met de werkwoorden afsluiten:

Antroposofia – maar ook elkaar – door te bevragen, uitnodigen;

Antroposofia – maar ook elkaar – herkennen in de klop op de deur van ons hart;

Voor Antroposofia – en voor elkaar – ruimte scheppen

En haar dan binnenlaten, waardoor we de grondsteen in ons hart kunnen

neerlaten als fundament voor de nieuwe mensengemeenschap...

en dan BOUWEN op de enige vaste grond die de Grondsteen is.

Dan kan Antroposofia in ons hart en in het hart van de Antroposofische Vereniging een thuis vinden, van waaruit zij VOOR, DOOR en MET ons de toekomst vorm kan geven.